ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/446
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޙާމިދު ފާއިޒް/ ގ.ހަވަން، މާލެ
- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް: ނިއަދުރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު ކުރެވިގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލަ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޤު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު

ނިންމި ތާރީޚު: 29 ޞަފަރު 1444
25 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް:

12 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1441

11 ނޮވެމްބަރު 2019

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 663/Cv-C/2019
- **ނިންމިކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 30 ޖަނަވަރީ 2019
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 06 އޮގަސްޓް 2019

މަދަނީ- އެއްބަސްވުމާމެދު ޚިލާފު އުފެދިގެން ހުށަހެޅި މައްސަލަ- ކޯޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ކޯޓުތަކުގެ އަމުރު ބައިވެރިޔާ، އޭނާގެ މައްޗަށް ފާޑުކިޔާ ކަމަކަށް ދެކެވިދާނެ- އެއީ ކޯޓުތަކުން އެހެން ގޮތަކަށް އަމަލުކުރުން އެއްބަސްވުން- ޝަރުތު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޚިލާފު ހުކުމްއަކަށް ބާނުނު ބުނުން

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަރީފުގެ ރައުޔު (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފަހީމް އާއި ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު ތާއީދުކުރެއެވެ.)

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވޭ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަކީ ގ.[illegible]/ މާލެ ފާއިޒް[1] އެވެ. އަދި [illegible] ފަރާތަކީ، [illegible] ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[2] އެވެ.

ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. ގ.[illegible] [illegible] އަދި ފުރަތަމަ [illegible] ކުއްޔަށް ދިނުމަށް [illegible] ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާ އާއި ގ.[illegible]/ މާލެ ފާއިޒާ ދެމެދު 14 މާރިޗު 2018 ގައި އެއްބަސްވުމެއްގައި ސޮއިކޮށްފައިވެއެވެ.

3. ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ކުއްޔަށް ދޭ ތަނުގެ ކުއްޔަކީ މީލާދީ މަހަކަށް 80,000/- (އަށްޑިހަ ހާސް ރުފިޔާ) ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށް ދިން ތަން، 01 އޮގަސްޓް 2018 އިން ފެށިގެން ގ.[illegible]/ މާލެ ފާއިޒްގެ ފަރާތުން ބޭނުންކުރަމުން ދިޔަކަމަށް، ކުލި ދައްކާފައިނުވާތީ، [illegible] ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން [illegible] [illegible] ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން 01 މަސްދުވަހުގެ ނޯޓިސްއެއް ދިނުމަށްފަހު ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެވުނު އެއްބަސްވުން [illegible] ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ބާޠިލްކޮށްފައިވެއެވެ.

4. [illegible] ނޯޓިސްއާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖޫރިމަނާ [illegible] [illegible] ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ދައުވާކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[1] އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: A033158

[2] ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C0270/2015

5. ހިއުމަން ކޮންސަލްޓެންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއިން ހުށަހެޅި އެ މައްސަލަ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލާފައިވެއެވެ. މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ބުނެވިދިޔަ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާ

6. ހިއުމަން ކޮންސަލްޓެންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާގެ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"މި ދަރަނިވެރިޔާ، ގ.[illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހިއުމަން ކޮންސަލްޓެންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (މީގެފަހުން "ދަރަނި [illegible] ފަރާތް" ކަމުގައި ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް) އާއި ގ.[illegible]، [illegible] [illegible] (މީގެފަހުން "ދަރަނި ދޭ ފަރާތް" ކަމުގައި ބުނެވިފައިވާ ފަރާތް) އާ ދެމެދު 14 ޖޫން 2018 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] 01 މާރޗް 2018 އިން ފެށިގެން ދަރަނިވެރިޔާ ފަރާތުން [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމާ [illegible] ދަރަނިވެރިޔާ ފަރާތުން [illegible] ދަރަނިވެރިޔާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ [illegible] އަދި ހުށަހަޅާ ދަޢުވާކުރަމެވެ."[3]

މި ގޮތަށެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުގެ ޙުކުމް

7. ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ:

"ދަޢުވާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހިއުމަން ކޮންސަލްޓެންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-0270/2015) ގެ ފަރާތުން ގ.[illegible]، [illegible] [illegible] (ދ.ރ.ކ ނަންބަރު

---

[3] ހިއުމަން ކޮންސަލްޓެންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާ ފޯމުގެ 7 ވަނަ ނަންބަރު

A033158) ގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚުގައި 14 ޖުލައި 2018 ގައި [illegible] އެއްބަސްވުމުގައިވާ ތަން ބޭނުން ކުލީގެ ކުއްޔަށް 01 އޮގަސްޓު 2018 ދުވަހުން ފެށިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުލީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި؛

01 އޮގަސްޓު 2018މ. ދުވަހުން ފެށިގެން 04 އޮގަސްޓު 2019މ. ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް [illegible] ކުލީގެ ގޮތުގައި ނުދައްކައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައްކަންޖެހޭ [illegible] 730,322/58ރ. (ހަތްސަތޭކަ ތިރީސް ހާސް ތިންސަތޭކަ ބާވީސް ރުފިޔާ ފަންސާސް އަށް ލާރި) އާއި 11 އޮގަސްޓު 2018މ. ދުވަހުން ފެށިގެން 04 އޮގަސްޓު 2019މ. ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް ހިނގާފައިވާ 359 ދުވަހުގެ ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ދުވަހަކަށް -/200ރ. (ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ) ގެ ރޭޓުން ދައްކަންޖެހޭ -/71,800ރ. (ހަތްދިހަ އެއްހާސް އަށްސަތޭކަ ރުފިޔާ) އާއި ޖުމްލަ 802,122/58ރ. (އަށްސަތޭކަ ދެހާސް އެއްސަތޭކަ ބާވީސް ރުފިޔާ ފަންސާސް އަށް ލާރި) އާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި؛

ހިސާބުން ޖުމްލަ 802,122/58ރ. (އަށްސަތޭކަ ދެހާސް އެއްސަތޭކަ ބާވީސް ރުފިޔާ ފަންސާސް އަށް ލާރި) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މިއަދުން (06 އޮގަސްޓު 2019މ.) ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސިވިލް ކޯޓަށް ދައްކައި [illegible] މިއަދުން (06 އޮގަސްޓު 2019މ.) ފެށިގެން 15 ދުވަހުން ފެށިގެން 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތަން ހުސްކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ދ.އ.ކ ނަންބަރު A033158) އަށް [illegible] ހަވާލުކުރުމަށެވެ."[4]

މިފަދައިންނެވެ.

---

[4] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުން ނިންމި ހުކުމުގެ ސަފްހާ ނަންބަރު 9 އަދި 10

އިސްތިއުނާފުގެ ހުށަހެޅުން ނުކުތާތައް

8. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވަކާލާތުކުރައްވާފައެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

8.1 ގ.މަތިވެރި ގުޅަފާސްގެ ފްލޯރ އާއި ފަސްޓް ފްލޯރ ދަރުމަވަންތަ ފަރާތުން ކުއްޔަށްދީފައި ތޮށިގައި ގްރިންޖްކަނޑުގެ ވިޔާރިއަކަށްކަން ދައްވާކުރާ ފަރާތުގެ އިޢުތިރާފުވެފައި އަކަން ކަށަވަރުވެފައި، އެ ވިޔާރާއާއި ބެހޭ އެއްބަސް ކަށަވަރުކުރާނީ އެ ވިޔާފާރި ބޭނުން ކުރުމުގެ ހުއްދަ އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގައި ވާގޮތަށް ވިޔަފާރިކަން ނުހަނު ސަބަބަށް އެނގޭން އެދުމުން، ދައުލަތާ ފަރާތުން ދެކޮޅުހެދުން ތަކުއި ބާޠިލުވެފައިވާކަމަށް ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްގެ ޤާނޫނު)ގެ 20 ވަނަ މާއްދާއި ބާޠިލުވާނެކަން ފޮނުވަކަށް ކުރުން ސާބިތުނުކުރަކަން ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ؛ އަދި

8.2 މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމްކުރަން ހަމަޖެހިފައިވާ/ޢިލްމީގޮތުން އަންނަ ކޯޓްތަކާއި ޚިލާފަށް މި ޝަރީޢަތުގެ ދެކޮޅުގައި މި ފޮށިއާގައި ކޮންމެވެސް ޙުކުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ހިލާފުން ކުރެވިފައިވާ ޙުކުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.[5]

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް

9. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ:

"1. ގ.މަތިވެރި އޮފީހާ ވިޔާފާރީގެ ގުޅަފާސްގެ ފްލޯރ އާއި، ފަސްޓް ފްލޯރ ދަރުމަވަންތަ ފަރާތުން ކުއްޔަށްދީފައި ނުވަތަ ދަރުވާރާ ފަރާތުން ކުއްޔަށްދިނީ "ޓީ.ގްރިންޖް" މި ނަމުގައި ގްރިންޖް ކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ހިންގުމުގެ ވިޔާރީ އަކަށްކަން ދަރުވާކުރާ އަދި ދަރުމަވަންތަ ފަރާތުގެ ބަހުން އެނގެން އޮތުމަކަށްވެސް އެ ވިޔާރީގެ މައިގަނޑު

---

[5] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 7 ވަނަ ނަންބަރު

ވަސިއްޔަތްތައް އެ ތަރުކާގައި ހިސާބުން [illegible] [illegible] އެއީ، [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 ގެ ޙުކުމް [illegible] އެދިފައެވެ.

2. ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން [illegible] ނަންބަރު 633/Cv-C/2019 ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].”[6]

[illegible] [illegible] [illegible].

---

[6] އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 10 ވަނަ ނަންބަރު

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

10. ގ.މަތޮވިނަ ގަރައުންޑް އަދި ފަސްޓް ފްލޯ ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ކުށަހަޅައިދިނީ އެ ބަނދަރު ދޮރުން ކުރުމުގެ ވިޔަފާރިއެއް ކުރުމަށްކަމަށާއި، އެ ވިޔަފާރިކުރަން ފެށޭނީ އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ ކަރަންޓާއި ފެން ޤާއިމުކުރަން ބިލްޑިންގް ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަދިނުމާއި، އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަރުކާރާއި އެއްގޮތަށް ސިވިލް ކޯޓުން ބަލައިގަތުމުގެ ކަމަށާއި، އެކަމުގެ މައްސަލަ ދެފަރާތުން ވެސް ސާބިތުވި އެއްބަސްވެވުނު ކަމަށާއި، ވިޔަފާރި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަ ސަރުކާރުގެ ކަފާލާ ފަރާތުންކަން ދިނުމަށްފަހު އެކަން ދެފަރާތުގެ އެއްބަސްވުމާއި ވިޔަފާރީގައި ހުރަސްއެޅޭ ހުއްދަތައް ހޯދުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ފަރާތަށް ވީކަން ބަލަހައްޓައިދެވުނު ކަމަށާއި، ބޭނުމެއް ނެތި އަދި މުއްދަތު ހިނގަން ފެށި ބޭން ބަލަހައްޓާ ސަޕްލި ވީކަން ބަލަހައްޓާގޮތް ބާރުލައިފައިން އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގޭކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކުރައްވާފައެވެ.

11. ބިނާގައި މަސައްކަތު ކުރުމަށް އިބްތިދާ ވަޒީފާތަކަށް 20 ވަރަކަށް މުވައްޒަފުން އައްޔަންކޮށް، މުވައްޒަފުން ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތް ހިނގަން ފަށައި، މަސައްކަތަށް ބޭނުންވާ މެޝިނަރީ އާއި އިކުއިޕްމަންޓް ފަދަ ގިނަ މުދާ ތައްޔާރުކޮށް އެތައްކަމެއް ކަސްޓަމްސްއިން ގަބޫލުކުރެވިފައިވާ އެ ކޮންޓެއިނަރު ނިޔަލަށް ގޮތަށް ބިލްޑިންގ ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ފޮނުއްވައިދިނަސް، އެއީ އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ އަދި 4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުމުގެ ދޮރުހުޅުވި ކަމަށާއި، އެކަމަށް މަޖުބޫރުވާ ބަލައިގަތުމަށް ދިނުމުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކުރައްވާފައެވެ.

12. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކުއްޔަށްދޫކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރެވޭ ދަޢުވާ އެ ކަމެއް އިދާރީ ކުރުމުން ޝަރީޢަތުގައި އަޑުއަހަމުންދާ ކަމަށާއި، އެހެން ވިޔަފާރިއެއް ނުވަތަ ހިނގަނީ، އެ ކަމެއް އެއީ ގޮތެއްކަމަށް ކަމަކު ބިނާކޮށް ޤާނޫނީ ކަމަކަށް ނުގުޅޭކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ފާހަގަކުރައްވާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

13. ކޮންމެ މައްސަލައެއް ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅުމުން ފުރަތަމަ އޮންނަނީ [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] ބަޔާނުގެ [illegible] ފަރާތްތަކުގެ [illegible] ޝަރީޢަތުން [illegible] ކަމާއި، އިޖުރާއީ ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅައިފިނަމަ އެ [illegible] ދިނުމަށް ފުރުޞަތު ހުށަހެޅުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި، އެ [illegible] އިޖުރާއީ ނުކުތާ ހުށަހެޅުމުން އެއީ އިޖުރާއީ ނުކުތާއެއް ކަމުން [illegible] ކަމުން ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް [illegible] އިޖުރާއީ ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ދިއުމުން [illegible] ބުނެދީ ފައިސާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

14. ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހެޅުމުން އެ ޖަވާބަށް ރައްދު ދިނުމަށް ފުރުޞަތުދީ އެ ބައްދަލުވުން ހުށަހެޅުމުން، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް ދިނުން ފަދަ ފުރުޞަތުގައި ބައްދަލުވުން ހިނގާފައިވާކަމާއި، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] ހާލަތުގައި ހުށަހެޅުމާއި ދިނުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ހުށަހެޅުން އޮންނަކަމާއި، އެ ދިނުމަށް ނުވަތަ ހާލަތުން [illegible] ދޭންޖެހޭ ކަމުގެ ފާހަގަކުރަނީ ކަމާއި، ދެން އޮންނަނީ، ހާލަތު [illegible] ނުވަތަ [illegible] ބައްލަވާ ކަމާއި، އެއްވެސް ހާލަތެއް ނުދީ އޮންނަކަމާއި، އޭގެ ފަހުން، [illegible] ޖަވާބު ހުށަހެޅުމަށް ނިންމާފައި ކަމާއި، ދެން އޮންނަނީ ބުނާ ކުރީން ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

15. އިސްތިއުނާފުކުރިފަރާތުން ދަޢުވާގައި އެ ދިނުމަށް ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން ހުށަހެޅުމަށް ނުދީފައިވާކަމާއި، އެގޮތަށް ހުރި ކަންތަކާ ގުޅިގެން ހަމަޖެހިފައި ކުރި ކަމަށް ބުނާ ކުރީން ކަމަށާއި، އެ ބުނާކަމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ބުނެފައިވާކަމާއި، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތަށް އެއްކަލަ ޖެހި ކަށަވަރުވާ އަދުލުވެރިކަމުގެ ނަޒާ ބުނެފައިވާ ޙިމާޔަތްތައް ފާހަގަކުރަ ކަމަށް ހުކުމް ފާސްގެ ފަރާތުން ބުނެފައެވެ.

16. ހުކުމް ފާސްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ އިޖުރާއީ ބައްދަލުގައި ފާހަގަކުރި އިޖުރާއީ ނުކުތާގެ މައްސަލަ ބެލި ގޮތް އިސްތިއުނާފު ނުވަތަ ސާބިތުކުރުން ހުކުމްކުރަން ފާސްކުރުމަށްފަހު ކަމަށާއި، އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާ [illegible]

ޓްރަސްޓް ތަން ބަދަލުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްދިނުމަށް އެދި ޝާމިލް ފާއިޒް ހުށަހެޅި ނަންބަރު 42/Cv-C/2019 ދަޢުވާ ހުށަހެޅި 02 ޖަނަވަރީ 2019 ގައި ކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދިފައިވާ ދަޢުވާ ހުށަހެޅި 30 ޖަނަވަރީ 2019 ގައި ކަމަށާއި، ސިވިލް ކޯޓުގައި އެދުން މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތުގައި ވަނީކޮށް، އިޢުތިރާޒުކުރަން ކައުންސިލަރަށް ކޯޓު އަމުރު ދައުލަތު ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ނުވުމުން، ޝާމިލް ފާއިޒް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގެ ދަޢުވާފުޅާ 03 އޮގަސްޓް 2019 ގައި ބާޠިލުކުރައްވާ ވަނީ އެ ދަޢުވާގެ ހުކުމެއްގެ ހުށަހަޅަން ޖެހިފައިކަމަށާއި، 16 އޮގަސްޓް 2019 ގައި އަލުން އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1676/Cv-C/2019 ދަޢުވާގެ ގޮތުގައި އެ މައްސަލަ ކުރިއަށްދާގޮތަށް ހަމަޖެހި، ތަފްސީލުކޮށް ކަން ހިނގިގޮތް ދިޔައިރު ބަޔާނުގައި ހުށަހަޅާފައިވަނިކޮށް، ކަނޑައެޅިގޮތުގައި އަމުރުލިބިގަތުމަށް ނުލިބިކަމަށާއި، 24 އޮގަސްޓް 2019 އަދި 27 އޮގަސްޓް 2019 ގައި ހުށަހެޅި ދިޔައިރު ބަޔާނުގައި ޤާނޫނު ނެތޮވަރަށް ދިކުން ބަޔާންކުރުވާފައި ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ޝާމިލް ފާއިޒްގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަން

އިސްތިއުނާފު ފަރާތަށް ނުރުހުމާ ގުޅޭ

17. ޝާމިލް ފާއިޒްގެ ފަރާތުން 01 އޮގަސްޓް 2018 ގައި ތަން ބޭނުންކުރަން ފެށުމުން، ތަން ބަދަލުކުރުމަށް އޭތި ފާއިދާގެ ދަރަނި އެ ފަރާތުން ދެއްކި ދިރާސާކޮށް އެނގޭ ކަމަށާއި، މިއާއި ހަމައެއްވިއްސަ ތަން ބޭނުންކުރަމުންދާ ދިރުމުންވީސް އެކަން އެނގޭކަމަށް ނިޔާދީނު ޙުކުމްކުރެވުނު ލިޔުމެއްގެ ފާހަގަކުރެއްވިއެވެ.

18. ސިވިލް ކޯޓުން ނިޔާދީފައި ހުކުމެއްގެ ލިޔުމެއްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފާ ދަރުމާގެ މައްސަލައި ގޮތުގެ ތިރީގައިވާ ކަންކަން އިސްތިއުނާފުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ ބުނެވެ. އެކަންކަމަކީ:

18.1. ދަފުތަރުގެ ދަށުން ގ.މަތިވިލަ ގެއަށްއޮށް އަދި ފުރައަތަ ބަރި 15 (ފަނަރަ) އަހަރުން ކުއްޔަށް ދިނުމަށް 14 މާރިޗު 2018 ގައި އެއްބަސްވުމް ސޮއިކުރެއްވިކަން.

18.2. އެއްބަސްވުމުގެ 1 ވަނަ މާއްދާގައި އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދީފައިވަނީ ގ.ޗަންދަނީ ގޭގެ ގްރައުންޑް އަދި ފުރަތަމަ ފަންގިފިލާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ފުރަތަމަ ފަންގިފިލާ 19 ޖޫން 2018 ގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާނެކަމާއި، ގްރައުންޑް ފްލޯ 31 ޖުލައި 2018 ގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާކަމާއި މި ތާރީޚުތަކުގައި ތަނަށް ފެސިލިޓީ ވައްދާ ބޭނުންކުރަން ފެށިކަމަށް މާޖިދު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން އިޤްރާރުކުރައްވާފައިވާކަން.

18.3. ކުއްޔަށްދިން ފްލޯތައް ހަވާލުކޮށްފައިވަނީ، ފެނާއި ކަރަންޓް މީޓަރު ބަދަލުކުރެވިފައިވަނީ ނުވަތަ ގުޅާފައިވަނީ، މާޖިދު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން 2018 އޮގަސްޓު މަހުން ފެށިގެން ވިޔަފާރި ހިންގަން ތަން ބޭނުންކުރަން ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ދައްކާފައިވާކަން.

18.4. އެއްބަސްވުމުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައި ކޮންމެ މީލާދީ މަހެއްގެ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ކުލި ދައްކަންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް، އެގޮތުން ކުލި ނުދައްކާނަމަ، ކުއްޔަށްދޫކުރާ ފަރާތުން އެކަން އެންގުމަށްފަހު އިސްތިސްނާއަކާ ނުލައި އެއް މަސްދުވަހުގެ ނޯޓިސްއެއް ދިނުމަށްފަހު އެއްބަސްވުން އުވާލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކުއްޔަށްދިން ފަރާތަށް ލިބޭކަން.

18.5. އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ކުއްޔަށްދިން ތަން 01 އޮގަސްޓު 2018 އިން ފެށިގެން މާޖިދު ފާއިޒް ނޯޓިސްތަކެއް ފޮނުއްވާއިރު، އެ މުއްދަތުގެ ކުލި ދައްކާފައި އެއްގޮތަކަށްވެސް، ނޯޓިސްދިނަސް ފަހު ހަމައަށް ކުލި ދައްކާފައިނުވާކަމާއި، މިގޮތުގެ ސަބަބުން 08 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނިޔަދުދު ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ލިބިފައިވާކަން.

19. އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ އަދި 4 ވަނަ މާއްދާއާއި ގުޅިގެން ނިޔަދުދު ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކުރައްވައެވެ.

19.1. އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "..ތަން ހަވާލުކުރާއިރު ހުންނަންވާނީ، އެއްބަސްވުމުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަނު އާއި ދެފަރާތު،

ފުން ބޭނުންކުރުމުގެތެރެއިން ހަމަޖެހި، ސަރުކާރުން ނަގަންޖެހޭ ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހައްޤު ނެގި، ތަން ބޭނުންކުރުވޫ ވަކަށް ނިޔަފައި..." ކަމުގައިވެއެވެ.

19.2. ރިޕޯޓު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން 01 އޮގަސްޓު 2018 ގައި ތަނަށް ފުރަތަމަ ޑިސްކަނެކްޓް ވައްޓާ ތަން ބޭނުންކުރަން ފެށިފައި، ތަން ބޭނުންކުރަމުންދާ "ތަން ބޭނުންކުރާ ވަކަށް ނިޔަފައި" ވުމުން ކަމަށް ރިޕޯޓު ފާއިޒްފުށް ފޯނުކުރެއްވިކަން.

19.3. ޢިމާރާތް ބޭނުންކުރުމުގެ ހައްޤު ލިބުން ވަސްލުވެފައިނުވޭ، އެއްބަސްވުމުގައި ސާފުކޮށްދީފައިވާހެން، ރިޕޯޓު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން ޢިމާރާތަށް ގެނައި ބަދަލުތަކެއް ގެންގުޅެން ޖެހުމުން އެ ބަދަލުތަކެއް ހިނގަމުންދާތީ ކުރުހުންތަކެއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކަހަލަ ކަނޑައެޅުން ހައްޤު ލިބުން ވަސީލަތްކުރެވޭ ކަމަށާއި، ބަދަލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ޢިމާރާތް ނިންމަވައިދެއްވި 19 ޖޫން 2018 އިން ފެށިގެން ފުރަތަމަ ފަސްދުވަހު ހަދި 31 ޖުލައި 2018 އިން ފެށިގެން ގެއްލުންދޭ ވޯ ރިޕޯޓުކުރުމުން އެ ފޮޓޯތަކުން މުޅި ވައްދާ ތަން ބޭނުންކުރުމުން ގޮސް އެއްބަސްވުމުގެ 3 ވަނަ މާއްދާ އެއްގޮތަށް ތަން ރިޕޯޓުކުރާނެކަމަށް ކުން ކުރި ނިޔާއާ ހުށަހަޅާ ފޮނުވާފައިވާކަމަށް ދަންނަވައެވެ.

19.4. ދާއިމީ ކަރަންޓް ތަނަށް ލިބިފައިނުވާތީ، ރިޕޯޓު ފާއިޒް އެދުނުގޮތަށް ބަދަލުގެނައުމަށް އެ ބަދަލުތަކެއް ހިނގާ ކުރުހުންތަކެއް ތަރައްޤީކުރާ ހަމަޖެހުން އެ ހައްޤު ލިބުން ވަސީލަތްކުރެވޭކަމަށާއި، ދާއިމީ ކަރަންޓް ގުޅުއްވުމަށް ފަށާ ކަރަންޓް ރިޕޯޓު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން ބޭނުންކުރުމަށްވާ ކަރަންޓް ބިލުތަކުން އެރުވިކަން.

19.5. އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، "ތަން ރިޕޭރުކުރުން ކަމަށް ބަލާނީ، ޢިމާރާތުގެ ތަޅުމަށްދިޔަކަމާއި، ތަން ރިޕޭރުކޮށް ދިރިއުޅުމަށް ތަނުގެ އިންޖީނިއަރިންގައި ދެފަރާތުން ސާބިތު ކުރުމަށްފަހު ފަރާތާއި ރިޕޭރުކުރުން" ކަމަށެވެ.

19.6. އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާއާއި އެއްގޮތަށް ތަން ހަވާލުކުރެވިފައިނުވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން [illegible] ހުއްދަތަކު ނުލިބުނުކަމާއި، [illegible]، އެ ބަދަލުތައް ގެނައުމަށްފަހު 31 ޖުލައި 2018 އާ ހަމައަށް ތަން ހަވާލުކުރުމަށްފަހު، ހަވާލުކުރި ކަމުގެ ލިޔުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅުމުން އަދި [illegible] އެ ލިޔުމާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

19.7. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/139 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުންތަކުގެ [illegible] [illegible] ނިންމުމުގެ (ބ) ގައި، ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގައި މާނަކުރުމުގައި ބައިވެރިންގެ މުރާދުގައި ހިލާފު އުފެދިއްޖެނަމަ އެއްބަސްވުން މާނަކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވީ އެއްބަސްވުމުގެ މަޤްޞަދަށްކަމާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] ތަން ހަވާލުކުރުމުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ހަވާލުކުރެވިފައިނުވަނީ [illegible] [illegible].

19.8. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/HC-A/19 ޤަޟިއްޔާގެ [illegible] [illegible] (ހ) ގައި، އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] އެއްބަސްވުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އެއްބަސްވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ތަން ހަވާލުކުރެވިފައިވާކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible].

20. މި މައްސަލައިގެ މުޅި މައްޗުގައި އުފުލުނު ސުވާލަކީ، އާމިރު ފާއިޒާއާއި ތަން ހަވާލުކުރެވުނުތޯއާއި އެ ބާރިމަތި ކޮށްދިނީ ކޮން ދުވަހު އުފުލުނު ސުވާލުތަކަށް، އާމިރު ފާއިޒްގެ ފަރާތުން ސިޓީން ތަޖުރިބާ ފުރަތަމަ ހަވާލުކުރި ތާރީޚަކީ، 2018 އޮގަސްޓު ގައި ތަން ފެސިލިޓީ ވަކިން ތަން ބޭނުންކުރިކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވާކަމާއި، އަދި އަންނަނިވި ކަންކަމުންވެސް، 01 އޮގަސްޓު 2018 އިން ފެށިގެން އާމިރު ފާއިޒް ތަން ބޭނުންކުރަމުންދާކަން ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމުނު ކަރުދާސްތަކުން ބިލްތަކުގެ ފަރާތުން ފެނިގެންދާކަމަށެވެ.

20.1 ތަން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ދިޔައިރު ވަކިން މީޓަރު ކަރަންޓް ބިލުން އަދަދުންދިޔައި 200ރ. (ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ) އަންނަން ކޮޅަ އަދަދެއްކަމަށާއި، 19 ޖޫން 2018 ގައި ފުރަތަމަ ފެށިފައިވަނީ 31 ޖުލައި 2018 ގައި ގަރަންޓީ ފޮނުވަމުން އެ މީޓަރު މަސްދުވަސްތާން ކަރަންޓް ދާކަމުގެ، ކަރަންޓު ބިލް ޖުމްލަ ތަން ފެނިފައިވާކަން.[7]

20.2 އާމިރު ފާއިޒާ ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ 2 ކޮޓަރިއަކުން ގޮޅީގެ ކަރަންޓު ބިލްގައިވާގޮތުން 6 ނޮވެމްބަރު 2018 ގައިކަމަށާއި، ގޮޅީގެ ކަރަންޓު ބިލް ވަކިން ކަރަންޓު މީ 2 ކޮޓަރި އަން ޖުމްލަކުރުމުން، އެ ބިލުގެ ޖުމްލަ އަގު 164.20ރ. (ސަތޭކަ ފަސްދޮޅަސް ހަތަރު ރުފިޔާ ވިހި ލާރި) އަށް ބޮޑުވާކަމަށްވާކަން.

20.3 ބިލްތަކަށް ބަލާއިރު 19 ޖޫން 2018 އިން ފުރަތަމަ ފަށައިގަތާ، އަދި 01 އޮގަސްޓު 2018 އިން ފެށިގެން ގަރަންޓީ ތަންކޮޅު އާމިރު ފާއިޒް ބޭނުންކުރި ކަމަށްވާތީ، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ވިސްނުމުގައި ބޭނުންކުރިކަމަށްވާކަން ސާބިތުކަން އެނގޭކަން.

20.4 06 ނޮވެމްބަރު 2018 ގައި ކުއްޔަށްދީފައިވާ 2 (ދޭއް) ކޮޓަރިއަށް ގޮޅީގެ ކަރަންޓު ބިލުން، އެ 2 (ދޭއް) ކޮޓަރީގެ ކަރަންޓު ބިލް އެކަށް ސަތޭކަ ރުފިޔާއެއް އަރާފައިވާކަމާއި، އަދި އާމިރު ފާއިޒް އެ ބިލްތަކަށް ފައިސާ ދައްކާފައިވާކަން.

---

[7] އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ލިޔުމުގެ ސަފްޙާ 6 ގައި ކަރަންޓުބިލުގެ ތަފްސީލުތައް ހިމެނޭ ލިޔެކިޔުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

20.5 ތަންގައި ހިންގަމުންދާ MR-PRINT ގެ ނަމުގައި ހިންގާ ފޮޓޯކޮޕީ ނެގުމާއި ޕްރިންޓްކުރުމުގެ ހިދުމަތް ދޭތަން [illegible] މިނިސްޓްރީގައި ރަޖިސްޓްރީކޮށްފައިވިޔަސް، ގ.[illegible] ގޭގައިކަން.

20.6 މިއަދާ ހަމައަށްވެސް، ކުއްޔަށްދީފައިވާ ތަންގައި [illegible] ހިންގަމުންދާކަމަށާއި، [illegible]

20.7 ތަން [illegible] 900،000ރ (ނުވަލައްކަ ރުފިޔާ) [illegible]

21. [illegible] ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިން ދެމެދު [illegible]

22. [illegible]، 01 އޮގަސްޓް 2018 އިން ފެށިގެން [illegible]

އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

23. ބާކިރު ފާއިޒުއަށް ހަކި ލިސްޢް ހަރަކާތްތަކުގެ ފުރުސަތު ދެއްވުމުގެކަންތައް ބުނުމުގެ ބަލަހައްޓަނަވަނީ އެ ފަރާތުން ސިޓީއާ ކޯޓުގައި ހަކުން ހަރަކާތެއްގެން ޝަރީޢަތްތަކުން ބައްޕަލާއި ކަންކަމުގެ ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް ކަމަކަށް ތަސްދީޤުކުރިކަމާއި، ދަރި ކޯޓު މަސައްކަތުގައި ދާ ފަރާތުންނަށް ހަމަހަމަކަމާއިއެކު ތަރުތީބުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ސަލާމަތުން ދިފާޢުކުރުމުގެ ކަމާއި، ބާކިރު ފާއިޒުއަށް ދަޢުވާއާއި ގުޅޭ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުސަތާއި ބައްޕަން ހަރަކާތްތަކުގެ ފުރުސަތު ސަލާމަތުން ދިފާޢުކުރުމުގެ، އެކަން ނިންމަވައިފައި، ދިއުން އެއްޗެއް ފުރުސަތުގައި ދިފާޢު ދަރުބާރުގެ ޝަރީޢަތުގެ އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ސަރުކާރު ހެކިތަކާ ނުކުތާ ކިޔާފާ ހެކިތައް ހަރަކާތްތަކުގެ ފުރުސަތުތަކަށް އެދިވައި ނުވާކަމާއި މިންކަމުން ދަރި ކޯޓުން މައްސަލަ ބެއްލެވުމުގައި ޤާނޫނު އަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ކަމަށް ބާކިރު ފާއިޒުގެ ފަރާތުން ޤަރާރަކަށް އެއްވެސް ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލަ ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ނިޔާކުރި ކޯޓުގެ ފުރިހަމަ ޝަހާދަތް ފަރާތުން ޤަރާރުކުރައްވައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

24. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދިވަޑައިގަތީ:

"މަދަނީ ޝަރީޢަތުގެ ހުކުމް އެހެން ހުކުމެއް، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދުނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/446 މައްސަލައިގައި ބާޠިލުކޮށް ދަށު ކޯޓުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 މައްސަލައިން ނިންމާފައިވާ ޝަރީޢަތް އަލުން ބޭއްވުމަށް އަމުރުކުރުމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވުމެވެ."[8]

މި ހުކުމްކަން އެދިގެން އޮތެވެ.

---

[8] އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާގެ ޖަވާބު ހުށަހެޅި ފޯމުގެ 5 ވަނަ ނަންބަރު

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން

އެއްބަސްވުމުގެ ހަޤީޤަތް

25. ނިޔަދުރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އާއި ނާޖިދު ޝާހިދާ ދެމެދު 2018 މާރިޗު 14 ވަނަ ދުވަހު ވެވުނު އެއްބަސްވުމަކީ ލިޔުމުން ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގެން އޮތެއެވެ. އެގޮތުން، "ގ.މަލްވިނަ ގްރައުންޑް އަދި ފުރަތަމަބުރި ކުއްޔަށް ހިފުމާބެހޭ އެއްބަސްވުން" ގައި މި ދެ ފަރާތުން ސޮއިކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މި އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިންނަކީ [illegible]، އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ތަން ކުއްޔަށްދޭ ފަރާތަކީ ނިޔަދުރު ހޯލްޑިންގްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއެވެ. އަދި ތަން ކުއްޔަށްހިފާ ފަރާތަކީ ނާޖިދު ޝާހިދާއެވެ. ކުއްޔަށްދޭ ތަނަކީ ގ.މަލްވިނަ ގްރައުންޑް އަދި ފުރަތަމަބުރިއެވެ.

26. ކޮންޓްރެކްޓަކީ ދެ މީހެއްގެ ދެމެދުގައި ނުވަތަ ދެ މީހަކަށްވުރެ ގިނަ ބައެއްގެ ދެމެދުގައި އެއްބަސްވާ އެއްބަސްވުމެއްކަމާއި އަދި އެ އެއްބަސްވުމަކީ ޤާނޫނު [illegible]، ނުވަތަ ޤާނޫނު [illegible] އެއްބަސްވުމަކަށް [illegible] އެނގެން [illegible][9] މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ލިޔުމުން އެއްބަސްވުމެއްވެފައިވާކަން ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] ދެފަރާތުގެ [illegible] ރުހުމާއެކު [illegible] އެނގެން އޮތެއެވެ.

27. މި ދެފަރާތުގެ ދެމެދު ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ހަޤީޤަތް ބަލާއިރު، އެއީ ކުލީގެ އެއްބަސްވުމެއްކަން އެނގެއެވެ.

ޝަރީޢަތުން ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ނުކުތާތައް

28. މި ކޭސްއާގައި ޝަރީޢަތުން ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނީ 02 (ދޭއް) ނުކުތާއަކާމެދުގައެވެ. އެ ނުކުތާތަކަކީ:

28.1 ދުސްތޫރުން [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާއި [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] ނުކުތާ އަދި

---

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނު)ގެ 2 ވަނަ މާއްދާ

28.2 [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) [illegible]

[illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91 (ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 20 ވަނަ [illegible]

29.ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[10] 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"ކޮންޓްރެކްޓެއްގެ ބައިވެރިއެއްގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ [illegible]"

މިހެންނެވެ.

30.[illegible] ކޮންޓްރެކްޓްތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ [illegible] 3 [illegible] 4 ވަނަ [illegible]

31.[illegible] 2 ވަނަ [illegible]

---

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/91

[illegible] އިސްލާމްދީނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދާ [illegible] އަދި މަސައްކަތެއް ކުރުމުގެ [illegible]

32.ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ ސިވިލް ކޯޓުން [illegible]

33.[illegible]

34.[illegible] 8-1-2 [illegible]

35.[illegible] ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ ސިވިލް ކޯޓުން [illegible]

36.ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާ ހަވާލާދީ ސިވިލް ކޯޓުން [illegible]

ޢަމަލުކުރަން އެއްބަސްވެއްޖެނަމަވެސް، އެކަމުގައި އެގްރީމެންޓުކުރަން ނިންމިކަމުގެ ރަސްމީ ލިޔުމެއް އޮތުން

ލާޒިމުކުރާކަމަށާއި، އެހެނަސް އެ ލިޔުން ހުށަހަޅަން ނުޖެހޭކަމަށް ބުނާނެއެވެ.

37.ބުނެވިދިޔަ ސަބަބަށް ބަލާއިރު، ދެފަރާތުގެ ނުވަތަ ކޮންމެވެސް އެއްބަސްވުމަކަށް ޢަމަލުކުރަން

އެއްބަސްވެއްޖެނަމަ، އެކަމުގައި އެގްރީމެންޓް ކުރަން ނިންމިކަމުގެ ރަސްމީ ލިޔުމެއް އޮތުން ލާޒިމުކުރާކަމަށް ބުނާ

މާއްދާ ބޭނުން ބުނެދީފައިވާ އެއްވެސް ގޮތެއް ހުށަހަޅާ ބަޔާނެއް ނުފެންނަކަމުން ބަލަހައްޓަމުންދިޔައީއެވެ.

38.ހިސާބު ފަރާތުގެކުރިން ކޮންކަން އެކަން ހުރިކަމާ، ކޮންޓްރެކްޓްގެ ފަރާތުގެ 20 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް

ސިޔާސީ ހާލަތު ފަރާތުގެ ޙިސާބުކުރުން ސަރުކާރުންނެވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މާއްދާގެ ފެނިގެން ބަޔާން ފަރާތަކު

ހިސާބުކުރި ފައިސާ ނަގާފައި ވާނަމަ އެއްވެސް ބައެއްގެ ދައްކަން ބޭނުމު ނަގާފައިވާ އެއްގޮތް

ނަގާ، އެ ނަގާ ބަލައިގަތް، އެ ނަގާގެ ދައްކަން ގޮތް ކަނޑައަޅައިދިނުމުގެ ޢަމަލު ނުދެއްވައެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުގެ ޙައްޤު ކަމަށް ބެލުން

39.ހިސާބުއާއި ދަށަށް ނަގާގައި ފަރާތުގެ ޙައްޤުތަކެއް ދަށުން، ދުވަހުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ

މާއްދާގެ (ހ) ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގާ އެންމެހައި ޝަރީޢަތުގެ ހިނގާފައިވާ އަދުލުވެރިކަމާއި ވަކި

ފަރާތަކަށް ނުޖެހި، ހާމަކަމާއި ގައި ކަމަށް ބަލައިގަތުމަށް، އެ މާއްދާ ދެއްކޭ ޝަރުޠުތަކުން ފެންނަކަމަށް

ބެލި ހަމަޖެހި ނަގާފައިވާ އެހެނެވެ.

40.އަދުލުވެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން ނުވަތަ ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހުން ނުވަތަ ހާމަކަން ގުޅޭގޮތުން ސިޔާސީ ހާލަތު

ޢަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ފެނިގެ ފަރާތުން ބަލައިގަތުން ބެހޭ ބަޔާންކުރާ ފުރިހަމަކަން އަދުލުވެރިކަން ދިނުމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބައްދަލުކުރަމުންދާ ޝަރީޢަތް

ހިނގުމުގައި ވަކިވަކި ގެނެސް 03 (ތިނެއް) އުސޫލުތަކެއް ފާހަގަކުރެވެ. އެ އުސޫލުތަކަކީ:

40.1 އަދުލުވެރިކަމާއި؛

40.2 ވަކި ފަރާތަކަށް ނުޖެހުމާއި؛ އަދި

40.3. ހާމަކަމާއެކު ޝަރީޢަތްކުރުމެވެ.

41. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހާލަތުގައި [illegible] 03 (ތިނެއް) [illegible] ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން [illegible]، [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible].

42. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 [illegible] 10 ވަނަ ނަންބަރުގައި [illegible]:

"ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، [illegible] ކޯޓެއް ހުކުމެއް [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] ނުވަތަ [illegible] ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް [illegible]. [illegible] ނުވަތަ [illegible] ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible]. [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ [illegible]. [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ [illegible]

ގެއްލުމެއް ކަމަށް ބުނާނަމަ ނުވަތަ އިންސާފަށް ހުރަސް އެޅުމެއް ކަމަށް ބުނާނަމަ އެކަމުގައި އެފުރު ގޮތުގެ ބުރަސަރި ކޯޓަރީގައި އެ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެކި ޒާތުގެ ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރުމުންނެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

43.އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ނުކުތާގައި އަދި އެ ނުކުތާގެ ތަފުސީލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައިވެސް ޤާނޫނީ ނަޤުސުތެރިކަން ހަވާލާދީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ 03 (ތިނެއް) އުސޫލުތަކާ އުސޫލާ ނުވަތަ އެ ތިން އުސޫލު ދަށުން ކޯޓުގެ ނިންމުން ހިލާފުވެގެން ބަޔާންކުރެވިފައި ނުވާތީ، ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަޔާންކުރުމަށް މިކޯޓަށް އެ ނުކުތާގެ ތަފުސީލު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަނޑައެޅުން އަރިހުން ނުދެވޭނެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ނުކުތާ ބަލައިގަނެ، އެ ނުކުތާގެ މައްސަލަ ގޮތް ކަނޑައަޅައިދިނުމަކަށް އަރިހުން ނުދެވޭނެއެވެ.

44.ޝަރީޢަތް ފައިލުގެ ހުށަހެޅުނު އެ ނުކުތާގެ ތަފުސީލުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައް ބަލާއިރު ހަމަ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވާހަކަތަކަށް، ބަރާބަރު ބަޔާންތަކާއި، ބަޔާންކުރެވުނު ބެލުމުގައި ޖިނާއީގޮތުން، ތުހުމަތު ގެއްލުވުން ދިނަ ފުރުސަތަކީ ހަގީ ޖިނާއީ ކުށަކުންވާއި ހުކުމް ބައްލަވާ ކުރަނަކުރުމުގެ ފުރުސަތުކުރުވީއިން، ދަރި ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ހުކުރު ބެލުމުގެ ސަބަބުން ހަމަ ޤާނޫނުގެ މި ފުރުސަތުގައި އަދާކުރަން އަރުވާނުން ނުދެވޭނެއެވެ. ސަބަބަކީ، އެ ވާން ބައްސާވެއްޖެން ހުކުމް ފައިލުގެ ދިވެހިރާއްޖޭން ދަރި ކޯޓުގައި ހަމަ ކޯޓުގެ މަރުޙަލާގައިވެސް އެކަށީ އަނގަބަސް. އަދި ދަރި ކޯޓުގައި ހުކުމް އެއްވެސް ބައްލަވާގައިވެސް، އެއްވެސް ދައުލަތް އަމުރު އަކަން ސާބިތުކުރުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކޮށްފައިނުވެއެވެ.

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

45.އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް މި އިސްތިއުނާފު ދަތުރު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަކަށް ޤާނޫނީ އަސާސެއް ނުފެނެއެވެ. ވީމާ، މި އިސްތިއުނާފު ދަތުރު ހުއްޓުމަށް ޝަރީޢަތުން ހުކުމްކުރީމެވެ. އަރުވައިނިންމައިފީމެވެ.

- ނިޔާ:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކޮށްދިޔަ ކަންކަން އުސޫލުގައި ހުރިކަމަށް [illegible] ފާހަގަކުރެވިފައި ވުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 663/Cv-C/2019 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ނިޔާ ކުރީ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު [illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible]

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު